

Utbildningsutskottets betänkande 1988/89:UbU26

Anslag till forskningsrådsnämnden, m. m.

1988/89
UbU26

ÅTTONDE HUVUDTITELN

I detta betänkande behandlas förslag som regeringen förelagt riksdagen i proposition 1988/89:100 bilaga 10 (utbildningsdepartementet) under punkterna D 29. Forskningsrådsnämnden, D 30. Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet, D 31. Medicinska forskningsrådet, D 32. Naturvetenskapliga forskningsrådet, D 33. Polarforskning, D 34. Rymdforskning, D 35. Europeisk forskningssamverkan, D 36. Manne Siegbahninstitutet för fysik, D 37. Institutet för rymdfysik och D 38. Vissa bidrag till forskningsverksamhet jämte motioner.

Propositionen

Forskningsrådsnämnden

Regeringen har under punkt D 29 (s. 288–290) föreslagit att riksdagen till Forskningsrådsnämnden för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag av 52 738 000 kr.

Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet

Regeringen har under punkt D 30 (s. 290–293) föreslagit

1. att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta tjänster som professor i enlighet med vad som i propositionen har förordats,
2. att riksdagen till Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag av 124 354 000 kr.

Medicinska forskningsrådet

Regeringen har under punkt D 31 (s. 293–294) föreslagit att riksdagen till Medicinska forskningsrådet för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag av 249 202 000 kr.

Regeringen har under punkt D 32 (s. 294–296) föreslagit att riksdagen till Naturvetenskapliga forskningsrådet för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag av 342 655 000 kr.

Polarforskning

Regeringen har under punkt D 33 (s. 296–297) föreslagit att riksdagen till Polarforskning för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag av 12 639 000 kr.

Rymdforskning

Regeringen har under punkt D 34 (s. 297) föreslagit att riksdagen till Rymdforskning för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag av 27 300 000 kr.

Europeisk forskningssamverkan

Regeringen har under punkt D 35 (s. 298–300) föreslagit att riksdagen till Europeisk forskningssamverkan för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag av 259 907 000 kr.

Manne Siegbahninstitutet för fysik

Regeringen har under punkt D 36 (s. 300) föreslagit att riksdagen till Manne Siegbahninstitutet för fysik för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag av 16 059 000 kr.

Institutet för rymdfysik

Regeringen har under punkt D 37 (s. 300–301) föreslagit

1. att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta en tjänst som professor i enlighet med vad som i propositionen har förordats,
2. att riksdagen till Institutet för rymdfysik för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag av 25 880 000 kr.

Vissa bidrag till forskningsverksamhet

Regeringen har under punkt D 38 (s. 301–302) föreslagit att riksdagen till Vissa bidrag till forskningsverksamhet för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag av 16 491 000 kr.

Motionerna

1988/89:Ub728 av Larz Johansson m.fl. (c) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

37. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om fusionsforskningen.

38. att riksdagen beslutar att under anslaget D 35. Europeisk forsknings-samverkan anslå ett med 53 500 000 kr. reducerat belopp om 206 407 000 kr.,

39. att riksdagen till anslaget D 32. Naturvetenskapliga forskningsrådet anslår ett med 20 milj.kr. förhöjt belopp om 362 655 000 kr., varav 20 milj.kr. skall avse särskilda insatser för forskning inom termonukleär fusion och plasmafysik.

1988/89:Ub754 av Lars Werner m.fl. (vpk) vari yrkas

1. att riksdagen avslår anslaget om 53 milj.kr. under rubrik D 35,
2. att riksdagen begär att regeringen lämnar en redogörelse till riksdagen om Sveriges medverkan i EG:s fusionsforskningsprogram.

1988/89:Ub824 av Inger Schörling m. fl. (mp) vari – såvitt nu är i fråga – yrkas

24. att riksdagen beslutar att under anslaget D 35, posten avseende fusionssamarbetet med EG slopas,

27. att riksdagen beslutar anvisa 10 milj.kr. under anslaget D 29. Forskningsrådsnämnden.

Utskottet

1. Forskningsrådsnämnden

Anslaget Forskningsrådsnämnden (D29) består av två anslagposter, den ena avseende initiering, samordning och stöd av forskning, den andra avseende forskningsinformation. I enlighet med riksdagens beslut vid riksmötet 1986/87 (prop. 1986/87:80, UbU 1986/87:26, rskr. 1986/87:282) beräknas en förstärkning av anslaget med 1 005 000 kr. nästa budgetår. Anslaget föreslås föras upp med 52 738 000 kr.

I motion 1988/89:Ub824 (mp) yrkande 27 hemställs om en höjning av anslaget till forskningsrådsnämnden med 10 milj.kr. I motionen anges inte till vad medlen skall användas.

Utskottet föreslår att riksdagen med avslag på mötion 1988/89:Ub824 yrkande 27 anvisar 52 738 000 kr.

2. Europeisk forskningssamverkan

Från anslaget Europeisk forskningssamverkan (D35) bestrids kostnader för Sveriges deltagande i olika forskningsprogram, däribland Sveriges deltagande i fusionssamarbete med de europeiska gemenskaperna (EG). Naturvetenskapliga forskningsrådet är svenskt kontaktorgan med EG i detta sammanhang. Bidraget till fusionssamarbetet innevarande budgetår är 53 milj.kr. I budgetpropositionen beräknas en ökning av bidraget med 500 000 kr. Totalt föreslår regeringen att riksdagen under anslaget skall anvisa 259 907 000 kr.

Enligt motionerna 1988/89:Ub728 (c) yrkandena 37 och 38, 1988/89:Ub754 (vpk) yrkande 1 och 1988/89:Ub824 (mp) yrkande 24 bör Sveriges fusions-samarbete med EG avvecklas och anslaget därför minskas med 53,5 milj.kr. I yrkande 2 i motion 1988/89:Ub754 begärs en redogörelse från regeringen om Sveriges medverkan i fusionsprogrammet.

Riksdagen har vid de tre senaste riksmötena avslagit motioner med motsvarande yrkanden (UU 1985/86:16 och 17, UbU 1986/87:26 och UbU 1987/88:29). Utskottet anser inte heller i år att det finns någon anledning för riksdagen att ändra sina tidigare beslut beträffande Sveriges deltagande i fusionsforskningsprojektet. Utskottet föreslår därför att riksdagen avslår motionerna 1988/89:Ub728 yrkandena 37 och 38, 1988/89:Ub754 och 1988/89:Ub824 yrkande 24 och anvisar de av regeringen begärda medlen.

3. Forskningsråden

Under anslaget *Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet* (D30) finns två anslagsposter, den ena avseende humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning, den andra forskning om förutsättningar för och konsekvenser av informationsteknologins användning (prop. 1986/87:80 bil. 6 s. 49, UbU 1986/87:26 s. 104, rskr. 1986/87:282). Vid riksmötet 1986/87 beslöt riksdagen om en förstärkning under den kommande planeringsperioden av medlen för det senare ändamålet. I årets budgetproposition redovisar regeringen att rådet och UHÄ på regeringens uppdrag lämnat ett förslag till användning av medlen. På grundval av dessa förslag begär regeringen riksdagens bemyndigande att få inrätta tjänster som professor den 1 juli 1990 i logik, lingvistik och psykologi. Vidare förordas att en tjänst som professor inrättas den 1 juli 1990 vid temaorganisationen vid universitetet i Linköping. Rådet och UHÄ skall få i uppdrag att föreslå närmare precisering av inriktningen av alla fyra tjänsterna och placeringen vid högskoleenhet av de tre förstnämnda tjänsterna.

Regeringen föreslår att riksdagen under anslaget Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet anvisar sämmanlagt 124 354 000 kr.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag under anslaget Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet.

Under anslaget *Medicinska forskningsrådet* (D31) beräknar regeringen 249 202 000 kr., vilket innefattar en förstärkning med 4 160 000 kr. i enlighet med riksdagens beslut vid riksmötet 1986/87.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag och föreslår att riksdagen under Medicinska forskningsrådet anvisar de begärda medlen.

Regeringen föreslår att riksdagen under anslaget *Naturvetenskapliga forskningsrådet* (D32) anvisar 342 655 000 kr., vilket innefattar en förstärkning med 5 500 000 kr. i enlighet med riksdagens beslut år 1987.

I motion 1988/89:Ub728, (c) yrkas att Sveriges deltagande i fusionsarbetet med EG skall upphöra nästa budgetår och att medel inte längre skall anvisas för detta ändamål. I motionens yrkande 39 hemställs vidare att riksdagen skall anvisa 20 milj.kr. under anslaget Naturvetenskapliga forskningsrådet för särskilda insatser för forskning inom termonukleär fusion och plasmafysik vid en avveckling av bidraget till EG-samarbetet på området.

Utskottet har i det föregående under punkt 2 i betänkandet avstyrkt förslaget i motion 1988/89:Ub728 om att avveckla fusionsarbetet med EG. I enlighet härmed föreslår utskottet nu att riksdagen avslår yrkande 39 i

motionen. Riksdagen bör således anvisa medel under anslaget Naturvetenskapliga forskningsrådet i enlighet med regeringens förslag.

1988/89:UbU26

4. Polarforskning m.fl. anslag

Regeringen föreslår att riksdagen under anslagen Polarforskning (D33) skall anvisa 12 639 000 kr., Rymdforskning (D34) 27 300 000 kr., Manne Siegbahninstituttet för fysik (D36) 16 059 000 kr., Institutet för rymdfysik (D37) 25 880 000 kr. samt Vissa bidrag till forskningsverksamhet (D38, avseende Internationella meteorologiska instituttet i Stockholm, Vetenskapsakademien samt Riksföreningen mot cancer) 16 491 000 kr.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till medelsanvisning under dessa anslag.

Vidare har regeringen föreslagit att en personlig tjänst som professor för föreståndaren vid instituttet för rymdfysik Bengt Hultqvist skall omvandlas den 1 juli 1989 till en fast tjänst som professor i rymdfysik med professor Bengt Hultqvist som förste innehavare.

Utskottet tillstyrker att regeringen får inrätta den föreslagna tjänsten som professor i rymdfysik.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *anslagsbeloppet under Forskningsrådsnämnden* att riksdagen med bifall till proposition 1988/89:100 och med avslag på motion 1988/89:Ub824 yrkande 27 till *Forskningsrådsnämnden* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag av 52 738 000 kr.,

2. beträffande *anslagsbeloppet m.m. under Europeisk forskningssamverkan*

att riksdagen med bifall till proposition 1988/89:100 och med avslag på motionerna 1988/89:Ub728 yrkandena 37 och 38, 1988/89:Ub754 och 1988/89:Ub824 yrkande 24 till *Europeisk forskningssamverkan* för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag av 259 907 000 kr.,

3. beträffande *tjänster som professor inom området forskning om förutsättningar för och konsekvenser av informationsteknologins användning*

att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta tjänster som professor i enlighet med vad som förordats i proposition 1988/89:100,

4. beträffande *anslagsbeloppet under Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet*

att riksdagen med bifall till proposition 1988/89:100 till *Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag av 124 354 000 kr.,

5. beträffande *anslagsbeloppet under Medicinska forskningsrådet* att riksdagen med bifall till proposition 1988/89:100 till *Medicinska forskningsrådet* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag av 249 202 000 kr.,

6. beträffande *anslagsbeloppet under Naturvetenskapliga forskningsrådet*

att riksdagen med bifall till proposition 1988/89:100 och med avslag på motion 1988/89:Ub728 yrkande 39 till *Naturvetenskapliga forskningsrådet* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag av 342 655 000 kr.,

7. beträffande *anslagsbeloppet under Polarforskning*

att riksdagen med bifall till proposition 1988/89:100 till *Polarforskning* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag av 12 639 000 kr.,

8. beträffande *anslagsbeloppet under Rymdforskning*

att riksdagen med bifall till proposition 1988/89:100 till *Rymdforskning* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag av 27 300 000 kr.,

9. beträffande *anslagsbeloppet under Manne Siegbahninstitutet för fysik*

att riksdagen med bifall till proposition 1988/89:100 till *Manne Siegbahninstitutet för fysik* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag av 16 059 000 kr.,

10. beträffande *tjänst som professor vid institutet för rymdfysik*

att riksdagen bemyndigar regeringen att inrätta en tjänst som professor i enlighet med vad som har förordats i proposition 1988/89:100.

11. beträffande *anslagsbeloppet under Institutet för rymdfysik*

att riksdagen med bifall till proposition 1988/89:100 till *Institutet för rymdfysik* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag av 25 880 000 kr.,

12. beträffande *anslagsbeloppet under Vissa bidrag till forskningsverksamhet*

att riksdagen med bifall till proposition 1988/89:100 till *Vissa bidrag till forskningsverksamhet* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag av 16 491 000 kr.

Stockholm den 6 april 1989

På utbildningsutskottets vägnar

Lars Gustafsson

Närvarande: Lars Gustafsson (s), Larz Johansson (c), Helge Hagberg (s), Ann-Cathrine Haglund (m), Bengt Silfverstrand (s), Lars Leijonborg (fp), Lars Svensson (s), Ingvar Johnsson (s), Margareta Hemmingsson (s), Berit Löfstedt (s), Birger Hagård (m), Carl-Johan Wilson (fp), Eva Goës (mp), Ewa Hedkvist Petersen (s), Ulf Melin (m), Marianne Jönsson (c) och Ylva Johansson (vpk).

1. Anslagsbeloppet m.m. under Europeisk forskningsamverkan (mom. 2)

Larz Johansson (c), Eva Goës (mp), Marianne Jönsson (c) och Ylva Johansson (vpk) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar med "Riksdagen har" och slutar med "begärda medlen" bort ha följande lydelse:

Kärnkraften som energikälla skall enligt riksdagens beslut successivt avvecklas med slut senast år 2010. Att Sverige under dessa omständigheter deltar i fusionsforskning kan minska trovärdigheten i det på folkomröstningen 1980 grundade beslutet om avveckling. Det kan då fördröja den satsning på sparande och på tillgängliga alternativa energikällor som avvecklingsbeslutet förutsätter. Det är inte heller bra för Sveriges allmänna trovärdighet att delta i samarbete kring projekt som är främmande för en stor del av det svenska folket.

Med hänvisning till det anförda föreslår utskottet att riksdagen med bifall till motionerna 1988/89:Ub728 yrkandena 37 och 38, 1988/89:Ub754 yrkande 1 och 1988/89:Ub824 yrkande 24 dels som sin mening ger regeringen till känna att fusionsforskningssamarbetet med EG bör upphöra, dels vid medelsberäkningen anvisar 53,5 milj.kr. mindre än vad regeringen föreslagit.

dels att moment 2 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

2. beträffande *anslagsbeloppet m.m. under Europeisk forskningsamverkan*

att riksdagen med bifall motionerna 1988/89:Ub728 yrkandena 37 och 38, 1988/89:Ub754 yrkande 1 och 1988/89:Ub824 yrkande 24 och med anledning av proposition 1988/89:100 och motion 1988/89:Ub754 yrkande 2,

dels till *Europeisk forskningssamverkan* för budgetåret 1989/90 anvisar ett förslagsanslag av 206 407 000 kr.,

dels som sin mening ger regeringen till känna att fusionssamarbetet med EG bör upphöra,

2. Anslagsbeloppet under Naturvetenskapliga forskningsrådet (mom. 6)

Under förutsättning av bifall till reservation 1

Larz Johansson och Marianne Jönsson (båda c) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 4 börjar med "Utskottet har" och på s. 5 slutar med "regeringens förslag" bort ha följande lydelse:

Utskottet har i det föregående föreslagit riksdagen att fusionssamarbetet med EG skall upphöra och att medel inte skall anvisas för detta ändamål budgetåret 1989/90 under anslaget Europeisk forskningssamverkan. Utskottet föreslår i enlighet med motion 1988/89:Ub728 yrkande 39 att 20 milj. kr.

anvisas under anslaget Naturvetenskapliga forskningsrådet för vissa avvecklingskostnader och för en förstärkning av grundforskningen inom landet inom termonukleär fusion och plasmafysik.

1988/89:UbU26

dels att moment 6 i utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

6. beträffande *anslagsbeloppet under Naturvetenskapliga forskningsrådet*

att riksdagen med bifall till motion 1988/89:Ub728 yrkande 39 och med anledning av proposition 1988/89:100 till *Naturvetenskapliga forskningsrådet* för budgetåret 1989/90 anvisar ett reservationsanslag av 362 655 000 kr.,